

Defensie vliegt vanaf de vliegbasis

Door Gina Kamsma - maart 2021

De vliegbasis is zonder natuurvergunning in bedrijf. Al in 1994 was een beoordeling van de invloed van de activiteiten op de natuur noodzakelijk. Het gaat om onder andere de uitstoot van stikstof en het geluid van de vliegtuigen. Het beschermen van de natuur betekent vaak ook bescherming van de omwonenden, die last hebben van bijvoorbeeld lawaai. De omgevingsvergunning voor de gehele vliegbasis van 2001 is zwaar verouderd. De Staatssecretaris van Defensie, Barbara Visser, stuurde de Tweede Kamer op 27 oktober 2020 een brief over de natuurvergunning. Op 1 oktober 2020 heeft Defensie een natuurvergunning aangevraagd bij het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, aldus de staatssecretaris. Een nieuwe omgevingsvergunning is bij de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport van het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aangevraagd, schreef de inspectie aan Liwwadders. De aanvragen met de bijbehorende rapporten komen echter pas beschikbaar wanneer LNV en de inspectie ontwerp-vergunningen hebben gemaakt. Dan wordt het materiaal voor iedereen ter inzage gelegd, ook digitaal. De planning zou zijn dat de ontwerp-vergunningen rond februari/maart 2021 worden gepubliceerd. Gedurende zes weken kunnen dan door iedereen zienswijzen (bezwaren) bij LNV en de inspectie worden ingediend.

MEER DRUKTE ROND DE VliegBASIS

Door de coronacrisis is het lastig voor Defensie om naar en vanuit vliegvelden in het buitenland te vliegen. Daarom wordt er meer boven Nederland gevlogen. Ook wordt veel in de avonduren gevlogen, om het vliegen in het donker te oefenen. Bovendien heeft het Rijk het plan opgevat om het luchtruim te herzien. In de periode 15 januari-25 februari 2021 kon iedereen een zienswijze indienen bij het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat tegen het ontwerpbesluit van deze luchtruimherziening. Het plan van het Rijk is dat in de toekomst de straaljagers over een groter deel van Friesland op 2 kilometer hoog mogen vliegen. Intussen worden nieuwe straaljagers van het type F-35 in Leeuwarden verwacht. Straaljagers waarvan iedereen erkent dat ze meer geluid produceren dan het type F-16, die zij moeten vervangen. Dergelijke wijzigingen van de activiteiten van de vliegbasis noemt de inspectie steeds milieu-neutraal. Er zouden geen extra negatieve effecten op de omgeving zijn.

WOB-VERZOEK VAN LIWWADDERS EINDELIJK BEANTWOORD, KOMST F-35 MILIEU-NEUTRAAL?

Na vier maanden wachten heeft de inspectie besloten op het verzoek van Liwwadders op grond van de Wet openbaarheid van bestuur. Liwwadders wilde stukken van de inspectie waarop zij baseert dat eerdere wijzigingen van de bedrijfsvoering van de vliegbasis milieu-neutraal zijn. Er werden stukken toegestuurd over het proefdraaien van de F-35's en de F-16's. Namens de Vliegbasis Leeuwarden heeft het Rijksvastgoedbedrijf van het Ministerie van Binnenlands Zaken twee aanvragen voor een omgevingsvergunning voor het proefdraaien ingediend. In de eerste aanvraag wordt melding gemaakt van akoestisch onderzoek, waaruit zou blijken dat het geluid van het proefdraaien van de F-35's zou blijven binnen de vergunde situatie. Daarmee wordt een beroep gedaan op de achterhaalde omgevingsvergunning uit 2001. Nadat de inspectie op deze aanvraag positief besliste op 5 september 2019, vroeg het Rijksvastgoedbedrijf op 1 oktober 2019 een tweede vergunning aan, nu voor het proefdraaien van de F-16 en de F-35 tegelijk. Het berekende geluid zou volgens de vliegbasis blijven binnen de vergunning van 5 september 2019. Deze vergunning lijkt het uitgangspunt te worden voor de toekomstige omgevingsvergunning voor de gehele vliegbasis. Wellicht stelt het Vastgoedbedrijf in de nog

niet bekend gemaakte aanvraag voor deze vergunning dat het geluid blijft binnen de vergunning van 5 september 2019. Maar die vergunning is gebaseerd op de vergunning van 2001, die niet meer voldoet aan de huidige eisen. De geluidsrapporten krijgt Liwwadders niet.

VEILIGHEID VAN DE STAAT IN GEDING, DUS VEEL BLIJFT GEHEIM

De stukken waarmee de stellingen van het Rijksvastgoedbedrijf kunnen worden gecontroleerd worden niet openbaar gemaakt. De veiligheid van de Staat kan in gevaar worden gebracht door meer stukken beschikbaar te stellen dan de inspectie doet, geeft de inspectie aan. Er mag geen inzicht worden gegeven in de bedrijfsvoering van Defensie met betrekking tot de inzet van de gevechtsvliegtuigen F-16 en de F-35. Kwaadwillenden kunnen misbruik maken van deze informatie, stelt de inspectie. Een plattegrond van de vliegbasis met details over de inrichting en het gebruik van de vliegbasis blijft geheim. Alle geluidsrapporten blijven dat ook, omdat volgens de inspectie daarin technische gegevens staan over de F-16 en de F-35, die niet in de verkeerde handen mogen vallen. Voor de inspectie speelt ook een rol dat deze informatie vertrouwelijk is verstrekt en dat de F-35 samen met de Verenigde Staten is gebouwd, welk land op vertrouwelijkheid van de gebruikte technieken mag rekenen.

HET RIJK KAN NIET BESLISSEN OP WELKE NATUURGEBIEDEN DE VliegBASIS LEEUWARDEN INVLOED HEEFT

Milieudefensie heeft LNV gevraagd op te treden tegen de vliegbasis omdat er geen natuurvergunning is. In het besluit van 21 september 2020 op een handhavingsverzoek van Milieudefensie stelt LNV dat drie beschermde natuurgebieden last kunnen hebben van de activiteiten van de Vliegbasis Leeuwarden: de Waddenzee, de Alde Feanen en de Groote Wielen. In de eerder genoemde Kamerbrief van 27 oktober 2020 van Staatssecretaris Visser meldt Defensie dat het ook gaat om: De Noordzeekustzone, de Duinen Vlieland en het IJsselmeer. Wanneer Defensie, die het grootste belang heeft bij een natuurvergunning, meer natuurgebieden aanwijst als mogelijk 'slachtoffer' van de activiteiten van de Vliegbasis Leeuwarden, zou LNV zeker van meer natuurgebieden moeten uitgaan. Wordt het luchtruim boven Nederland herzien, zoals door het Rijk gepland, dan vallen nog meer natuurgebieden onder de invloedssfeer van de Vliegbasis Leeuwarden. Milieudefensie is een vereniging die landelijk opereert, en daarom streeft zij een goede staat van al deze natuurgebieden na.

MEDEWERKERS DEFENSIE WETEN MINDER DAN HUN STAATSSECRETARIS, AANVRAAG NATUURVERGUNNING GEHEIM

LNV heeft op 21 september 2020 geweigerd tegen de vliegbasis op te treden wegens het ontbreken van een natuurvergunning. Omdat het binnenkort goed geregeld zal zijn, doet LNV nu niets. Het vliegverkeer zou kunnen worden beperkt door LNV. Dat vindt Minister Carola Schouten van LNV onevenredig bezwarend voor Defensie. Er loopt nu een bezwaarprocedure van Milieudefensie tegen het besluit van 21 september 2020. Zelfs in die procedure weigert LNV de aanvraag voor de vergunning te laten zien. Milieudefensie zou gewoon moeten geloven dat die aanvraag tot een voor Defensie positief besluit leidt. Op 15 december 2020 was de telefonische hoorzitting in verband met dit bezwaarschrift. Defensie was aanwezig met vier personen. Toch wilde Defensie na de hoorzitting nog reageren op opmerkingen van de schrijver van dit stuk, die ook advocaat is van Milieudefensie. Op uiterlijk 28 december 2020 zou LNV een besluit moeten nemen op het bezwaarschrift. Dat besluit is er meer dan een maand later nog steeds niet.

Is er een discussie tussen LNV en Defensie over welke natuurgebieden kunnen worden geschaad door de vliegbasis?

DEFENSIE LEGT ZICHZELF BEPERKINGEN OP OM EEN NATUURVERGUNNING TE KUNNEN KRIJGEN

De Kamerbrief d.d. 27 oktober 2020 van Defensie is tijdens de hoorzitting besproken. De aanwezigen namens Defensie kenden deze openbare brief niet. Maar juist die brief maakt duidelijk dat het zeer de vraag is of de vergunningsaanvraag van 1 oktober 2020 ertoe leidt dat de vliegbasis zonder beperkingen in het belang van de natuur door kan gaan met haar activiteiten. Allereerst heeft de Koninklijke Luchtmacht volgens deze brief zichzelf al beperkingen opgelegd in het kader van de vergunningsaanvraag, volgens de staats secretaris. Kennelijk om de kans op een positief besluit te vergroten. Zo ontziet Defensie vogels op hoogwatervluchtplaatsen. Daarnaast is nog overleg gaande tussen Defensie en natuurorganisaties over verdere beperkingen van waar en wanneer wordt gevlogen, met name om vogels en andere dieren niet te verstoren. Daarbij speelt uitdrukkelijk de vraag of er voldoende ruimte blijft voor de Koninklijke Luchtmacht om het bestaande oefen- en trainingsprogramma uit te voeren, staat in de Kamerbrief.

DEFENSIE BEWEERDE IN 2019 EEN NATUURVERGUNNING TE HEBBEN EN KREEG OP DIE BASIS VERGUNNINGEN VOOR HET PROEFDRAAIEN MET DE STRAALJAGERS

Dit is een groot verschil met de aanvragen voor omgevingsvergunningen uit 2019 voor het proefdraaien die Liwwadders na het Wob-verzoek van de inspectie ontving. Daarin stelt het Vastgoedbedrijf namens Defensie dat er al een natuurvergunning is. De inspectie heeft dat overgenomen door de gevraagde vergunningen te verlenen.